

Jaarverslag 2015

JWS

Johannes Wier Stichting
voor gezondheidszorg
en mensenrechten

VOORWOORD

In dit jaarverslag blikken wij terug op het afgelopen jaar 2015, waarin wij met zorg de ontwikkelingen in de Nederlandse gezondheidszorg volgden, maar waarin wij ook verheugd waren over wat wij met onze inspanningen wisten te bereiken.

Onze zorg betrof ondermeer, evenals in vorige jaren, de gezondheidszorg in vreemdelingendetentie, en met name het gebruik van de isoleercel als ordemaatregel voor hongerstakers en vreemdelingen met psychische problemen daarin. Wij hebben dan ook onze visie daarop gestuurd naar de Tweede Kamercommissie voor Immigratie en Asiel.

Tevens uitten wij in ons vorig jaarverslag onze zorgen over de snelle invoering van de transities in de zorg en de daarmee gepaard gaande bezuinigingen, waarbij wij ons afvroegen of de kwaliteit en beschikbaarheid van de zorg nog wel gewaarborgd zullen blijven. Helaas bleken onze zorgen terecht; de toegankelijkheid van de jeugdzorg bleek ook aan het einde van 2015 nog ver onder de maat en de toekenning door gemeenten van thuiszorg aan die personen die dit nodig hebben schoot tekort.

In 2015 bleek met de nieuwe jeugdwet ook het medisch beroepsgeheim niet goed geregeld en ook op andere terreinen in de gezondheidszorg stond het beroepsgeheim (opnieuw) onder druk. Dit was voor ons een reden om aan het einde van het jaar, in het kader van de Dag van de Rechten van de Mens, met een symposium aandacht te besteden aan dit onderwerp. Met gepaste trots kijken wij naar dit symposium terug. Het werd goed bezocht en door de deelnemers zeer gewaardeerd.

Dat gold ook voor de eindconferentie die de afsluiting betekende van het project 'ontwikkeling van een handreiking voor ethische dilemma's in de GGZ voor asielzoekers'. Tijdens deze conferentie werd de handreiking gepresenteerd en sinds die tijd vindt deze gretige aftrek bij professionals in de GGZ en andere disciplines die zich bezig houden met de opvang en zorg voor asielzoekers.

In het verslagjaar konden wij ook twee andere projecten afronden, namelijk de actualisatie van de handleiding "Honger naar recht; honger als wapen" en de ontwikkeling van een e-cursus 'gezondheidszorg voor ongedocumenteerden'. Wij bleken dus terecht het verslagjaar als 'oogstjaar' te hebben betiteld. Met de verschillende publicaties en de e-cursus konden wij ons duidelijker profileren, waardoor ook het aantal aanvragen voor informatie en educatieactiviteiten, in vergelijking met de vorige jaren, aanzienlijk toenam. Ook bleek aan het einde van het jaar het aantal donateurs dat onze activiteiten financieel ondersteunt substantieel gestegen te zijn.

Wij namen in 2015 afscheid van Lisette Luijckx, vicevoorzitter, die haar statutair veroorloofde twee termijnen had volgemaakt. Wij zijn haar dankbaar voor haar jarenlange inzet voor JWS en zijn blij dat zij bereid bleek om het hoofdredacteurschap van onze Nieuwsbrief te continueren. Ook namen wij in het bestuur afscheid van Igor Ivakic, secretaris, en Willem van der Put die hun bestuurslidmaatschap niet langer konden combineren met hun dagelijks werk. Wij verwelkomden in het bestuur Hans Rohlof, die Igor als secretaris opvolgde, Kitty van Zoest, Alies Struijs en Veronika Flegar.

Ook op het secretariaat vonden er weer wisselingen plaats, daar wij wegens onze beperkte financiële spankracht afhankelijk zijn van de vrijwillige inzet van secretariële medewerkers, die veelal op zoek zijn naar betaald werk en, vanzelfsprekend, weer vertrekken zodra zij deze gevonden hebben. Wij zijn deze vrijwilligers dankbaar voor het werk dat zij voor JWS hebben verricht.

Onze dank gaat ook uit naar Rian Rietveld, van RRWD web development, die al vele jaren kosteloos onze website beheert en naar Jac's den Boer & Vink bv. die tegen een 'goede doelen' vergoeding ons terzijde staat bij de vaststelling van onze jaarrekening. Onze dank geldt natuurlijk ook voor alle actieve vrijwilligers die ons bij onze activiteiten terzijde staan.

Ten slotte, gaat onze dank uit naar u allen die de stichting en haar doelstellingen een warm hart toedragen. Zonder uw inbreng bij onze activiteiten en uw donaties zou het werk van de stichting niet mogelijk zijn. Wij zijn u allen daarvoor zeer dankbaar en hopen ook in het komende jaar een beroep op u te mogen doen.

Namens het bestuur van JWS,
Loes van Willigen, arts n.p., voorzitter

Inhoudsopgave

Voorwoord	ii
1 Inleiding.....	1
2 Actualiteiten en trends in de Nederlandse gezondheidszorg in 2015	1
3 De JWS activiteiten in 2015.....	2
3.1 Mensenrechteneducatie	2
3.2 Bijdrage aan schaduwrapportages	4
3.3 Symposium ‘Het medisch beroepsgeheim: wat is het ons waard?’	4
3.4 Het opstellen van position papers, factsheets, e.d.	5
3.5 Verdere activiteiten	5
4 De interne organisatie.....	6
4.1 Het bestuur van JWS.....	6
4.2 Het secretariaat	6
4.3 Het Comité van advies	6
4.4 Het interne netwerk van JWS	6
4.5 Refereerbijeenkomsten	7
4.6 Marketing & communicatie	7
4.7 Huisvesting	8
5 Korte financiële verantwoording	8
6 Samenstellingen en contact	9

1 INLEIDING

In dit jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over de activiteiten van de Stichting voor Mensenrechten en Gezondheidszorg 'Johannes Wier' (JWS) in 2015, inclusief een korte financiële verantwoording van de stichting en een beschrijving en overzicht van de organisatie.

JWS, opgericht in 1986, is een onafhankelijke mensenrechtenorganisatie van en voor professionals in de zorg en heeft, volgens de statuten, tot doel *“de bevordering en naleving van de mensenrechten op het gebied van of in samenhang met de gezondheidszorg, zoals neergelegd in internationale verdragen en geformuleerd door de Verenigde Naties en haar organen en de nationale en internationale ethische codes en verklaringen van de werkers in de gezondheidszorg [...], alles in de ruimste zin des woords.”*

Om dat doel te bereiken stimuleert en mobiliseert de stichting professionals in de zorg om de eerbiediging van het recht van een ieder op een zo goed mogelijke lichamelijke en geestelijke gezondheid te bevorderen (de *right to health*). Voor de invulling van de *right to health* baseert JWS zich vooral op artikel 12 van het Internationale Verdrag inzake Economische Sociale en Culturele Rechten (IVESCR) en de uitwerking van dat artikel in *General Comment* no. 14 door het Comité dat toezicht houdt op de naleving van het IVESCR.

JWS richt zich inhoudelijk op een beperkt aantal speerpunten om zich met duidelijke kernboodschappen en positiebepalingen op het terrein van de mensenrechten en gezondheidszorg te profileren. JWS ziet zichzelf daarbij vooral als een denktank. Zij wil zich als organisatie inzetten om ervoor te zorgen dat professionals in de zorg eerbied hebben voor het 'recht op gezondheid'. JWS heeft zichzelf ook als taak gesteld om aandacht te vragen voor groepen in de samenleving van wie het recht op gezondheid(szorg) niet (voldoende) wordt gerealiseerd.

In 2011 stelden wij het meerjarenplan 2012 – 2015 op, met vele ambitieuze doelstellingen. Deze doelstellingen waren eind 2014 echter nog niet ten volle bereikt. Verschillende activiteiten die in 2013 werden opgestart, zouden in de eerste helft van 2015 worden afgerond. Om die reden werd het jaar 2015 een overgang- en oogstjaar; een jaar waarin JWS met de resultaten van de inspanningen van de afgelopen jaren middelen genereerde om enige nieuwe activiteiten op te starten en een meerjarenplan voor de komende jaren op te stellen. Tegelijkertijd is in 2015 de spankracht van de organisatie enigszins verbreed en versterkt.

2 ACTUALITEITEN EN TRENDS IN DE NEDERLANDSE GEZONDHEIDSZORG IN 2015

De implementatie van de transitie van de jeugdzorg en delen van de langdurige zorg naar gemeenten beheerste het nieuws over de ontwikkelingen in de gezondheidszorg in 2015. In de jeugdzorg was er niet alleen sprake van startproblemen, maar bleek bijvoorbeeld het medisch beroepsgeheim niet goed in de wet op de jeugdzorg geregeld en werd die door gemeenteambtenaren met voeten getreden. Verder bleken ouders niet goed geïnformeerd over de nieuwe regelingen en was ook aan het einde van het jaar de toegankelijkheid van de jeugdzorg, volgens de Monitor Transitie Jeugd, ver onder de maat. Ook de uitvoering van de WMO op het terrein van de thuiszorg schoot tekort. De zogenaamde keukentafelgesprekken werden door sommige gemeenten vervangen door telefoontjes en in sommige gevallen werd er gekort op de uren van de thuiszorg zonder betreffende personen te hebben bezocht.

Het medisch beroepsgeheim kwam ook op andere terreinen onder druk te staan. Enkele huisartsen moesten hun medische dossiers laten inzien door een zorgverzekeraar, omdat zij, volgens de zorgverzekeraar teveel gedeclareerd zouden hebben. Daarnaast bleken er binnen het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport plannen te bestaan om een wetsvoorstel in te dienen bij het parlement om artsen te verplichten hun beroepsgeheim te doorbreken als er een vermoeden bestaat van zorgfraude.

De komst van grote aantallen asielzoekers naar Nederland zette de toegang tot de gezondheidszorg voor deze groep onder druk.

In de GGZ, ouderenzorg en gehandicaptenzorg wordt hard gewerkt aan het terugdringen van 'dwang en drang', constateerde de IGZ in het verslagjaar. In de vreemdelingendetentiecentra wordt echter nog te vaak gebruik gemaakt te worden van de isoleercel, bleek uit een onderzoeksrapport van Amnesty International, Stichting Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt en Dokters van de Wereld.¹

Ten slotte bleek, net als in het vorige jaar, uit een onderzoek dat er een toename is van het aantal personen dat de zorg mijdt vanwege de hoogte van de eigen bijdrage.

3 DE JWS ACTIVITEITEN IN 2015

In het verslagjaar heeft JWS verschillende projecten uitgevoerd en afgerond die bijdragen aan de educatie op het terrein van de gezondheidszorg en mensenrechten. Tevens werd weer een bijdrage geleverd aan een zogenaamde schaduwrapportage en werd een symposium in het kader van de Dag voor de Rechten van de Mens georganiseerd. Bij de organisatie van de het symposium speelde de actualiteit in de gezondheidszorg een belangrijke rol. JWS stuurde in de loop van het jaar twee maal een brief aan de Tweede Kamer. Beiden betroffen de gezondheidszorg en met name de isolatie in vreemdelingendetentie.

3.1 MENSENRECHTENEDUCATIE

De mensenrechteneducatie op het terrein van de gezondheidszorg is een van de belangrijkste speerpunten in het beleid van JWS. In de afgelopen jaren betrof dit vooral het ontwikkelen van een e-cursus 'gezondheidszorg voor ongedocumenteerden', de actualisatie van de handleiding 'Honger naar recht; honger als wapen' en de ontwikkeling van een handreiking voor ethische dilemma's in de GGZ voor asielzoekers. Daarnaast werd, meer dan in vorige jaren, een beroep op JWS gedaan om presentaties te bieden over de verschillende onderwerpen waar JWS zich mee bezig houdt.

3.1.1 Gezondheidszorg voor ongedocumenteerden

Daar professionals in de zorg nog steeds onvoldoende op de hoogte blijken te zijn over het 'recht op zorg' van ongedocumenteerden, waaronder uitgeprocedeerde asielzoekers, is in de tweede helft van 2014 gestart met de ontwikkeling van een e-learning cursus op dit terrein. De leiding van het project was in handen van Alicia Dibbets; de technische ontwikkeling van de e-cursus werd uitgevoerd door Ruben de Boer. De inhoud van de e-cursus werd afgestemd met en becommentarieerd door o.a. de leden van de stuurgroep van Lampion. De cursus bestaat uit twee modules van gemiddeld 60 minuten. Module 1 gaat over ongedocumenteerden in Nederland en toegang tot zorg. Module 2 gaat over zorg verlenen aan ongedocumenteerden. De cursus wordt afgesloten met een eindtoets.

In april kon de e-cursus op de website van JWS worden geplaatst. De cursus is geaccrediteerd als nascholing voor artsen, verpleegkundigen en verloskundigen en levert bij goed gevolg van de eindtoets twee punten op. Tevens kunnen cursisten een certificaat ontvangen indien zij de eindtoets met succes afgerond hebben. De cursus blijkt in een behoefte te voorzien. De webpagina werd zeer veelvuldig bezocht en sinds eind mei hebben 47 zorgverleners na de eindtoets met succes te hebben doorlopen aan JWS verzocht om bijschrijving in het

nascholingsregister en/of om toe sturing van een certificaat.²

Daarnaast zocht Dokters van de Wereld (DvdW), in het kader van een 3-jarig project dat ten doel heeft de toegang van de gezondheidszorg voor ongedocumenteerden te bevorderen, samenwerking met JWS voor de

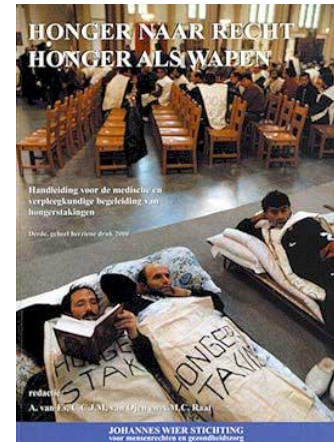
¹ Zie: <https://www.amnesty.nl/nieuwsportaal/rapport/isolatie-in-vreemdelingendetentie>

² Hoeveel personen slechts een deel van de cursus hebben doorlopen, de eindtoets niet of niet met succes hebben gedaan of geen certificaat hebben opgevraagd is om technische redenen onbekend.

pleitbezorging en deskundigheidsbevordering van professionals in de zorg. Met financiering van DvdW contracteerde JWS Alicia Dibbets, die vanaf september, samen met DvdW, een strategisch plan voor de uitvoering van de pleitbezorging en deskundigheidsbevordering van professionals in de zorg in de komende drie jaar opstelde. De uitvoering van het strategisch plan zal begin 2016 van start gaan.

3.1.2 Medische begeleiding van honger- en dorststakingen

In 2013 is binnen JWS een commissie samengesteld om stapsgewijs de handleiding 'Honger naar recht; honger als wapen' van 2000 te actualiseren. Doelstelling daarbij was om drie concrete, handzame leidraden te ontwikkelen op het terrein van 'de functie van de vertrouwensarts', 'de (inter)nationale wet- en regelgeving' en de lichamelijke en geestelijke gevolgen van en na een honger- en dorststaking'. In december 2014 kon de eerste leidraad, namelijk de leidraad 'de vertrouwensarts bij honger- en dorststakingen' worden gepubliceerd op de website van JWS. De tweede leidraad over de (inter)nationale wet- en regelgeving werd begin 2015 afgerond en gepubliceerd en de derde leidraad over de medische begeleiding bij en na een honger- en dorststaking kwam in de zomer van dit verslagjaar tot stand. De drie leidraden zijn op de website van JWS te vinden.

Met de Forensisch Medische Maatschappij Utrecht (FMMU) is overleg gevoerd om intervisie bijeenkomsten te organiseren voor artsen die als vertrouwensartsen ingeschakeld worden. De FMMU stond daar positief tegenover. Dit heeft echter in 2015 nog niet geleid tot een bijeenkomst.

3.1.3 Project 'Ontwikkeling van een handreiking voor ethische dilemma's in de GGZ voor asielzoekers

Een bijzondere activiteit van JWS betrof het project 'Ontwikkeling van een handreiking voor ethische dilemma's in de GGZ voor asielzoekers' gefinancierd door ZonMw. Dit project werd in samenwerking met het AMC, Stichting Diversiteit en Inclusie in zorg en welzijn (voorheen Mikado), Universiteit van Utrecht en Arq uitgevoerd, waarbij JWS de bestuurlijke verantwoordelijkheid droeg. Het project werd gestart in juli 2013 met een literatuuronderzoek en interviews met individuele professionals in de GGZ voor asielzoekers. Vervolgens

werden in 2014 zes focusgroepen gehouden, waarin de thema's die in de individuele interviews naar voren waren gekomen werden besproken. Tevens werden de resultaten van het kwalitatieve onderzoek in 2015 besproken met enige ex-asielzoekers.

Op basis van het kwalitatieve onderzoek werd de handreiking ontwikkeld. Het project werd inhoudelijk begeleid door adviseurs en een klankbordgroep bestaande uit vertegenwoordigers van enige betrokken beroepsverenigingen en gespecialiseerde GGZ instellingen. Zie voor samenstelling van de projectgroep blz. 9.

In maart 2015 werd het project afgesloten met een eindconferentie. Aan deze conferentie namen ruim 60 personen deel, voor het merendeel bestaande uit professionals in de GGZ. Daarnaast waren ook andere organisaties betrokken bij het asielbeleid of de uitvoering daarvan vertegenwoordigd. Sander Kramer, de projectleider, presenteerde tijdens de conferentie de handreiking. Vervolgens lichtten enige zorgverleners in de GGZ voor asielzoekers en één van de projectuitvoerders, Erik Olsman, enige dilemma's toe. Daarna werd onder leiding van de dagvoorzitter, Ruud Jongedijk, een discussie tussen de sprekers en de zaal gevoerd waarbij duidelijk werd dat de meeste deelnemers aan de conferentie de dilemma's die door de sprekers waren besproken herkenden. Vooral het delen van medische informatie met het BMA levert veel frustraties op. Een verslag van de eindconferentie werd gepubliceerd op de website van JWS.

Ook de handreiking blijkt in een grote behoefte te voorzien. Door de deelnemers aan de conferentie werden rond honderd exemplaren meegenomen en daarna werden op verzoek via de website ruim 575 exemplaren aan rond 135 personen en instellingen verzonden. Het merendeel van de verzonden handreiking werd opgevraagd door zorgverleners in de GGZ, maar ook bleken o.a. docenten van hogescholen, vrijwilligers, artsen en verpleegkundigen in de handreiking geïnteresseerd.

De projectleider Sander Kramer

Met ZonMw werd de mogelijkheid besproken om op basis van de handreiking een e-cursus 'ethische dilemma's in de GGZ voor asielzoekers' te ontwikkelen en daarvoor financiële steun te bieden. ZonMw bleek welwillend daar tegenover te staan en ook bij het Menzis COA Administratie, de zorgverzekeraar van asielzoekers, bleek daarvoor belangstelling te zijn. Een commissie werd samengesteld uit leden van het bestuur van JWS en twee van de drie uitvoerders van het project dat tot de handreiking leidde (zie voor samenstelling blz. 10). Een eerste bijeenkomst van deze commissie vond in de tweede helft van 2015 plaats. Het nieuwe project zal in 2016 zijn beslag moeten gaan krijgen.

3.1.4 Overige activiteiten op het terrein van mensenrechteneducatie

Bovenstaande projecten leidden tot een aantal aanvragen voor lezingen en workshops bij JWS. Op het terrein van de gezondheidszorg voor ongedocumenteerden verzorgde Alicia Dibbets voor JWS presentaties tijdens een symposium voor aspirant huisartsen in Maastricht en tijdens een bijeenkomst van Artsen zonder Grenzen en Dokters van de Wereld. Aernout Tenhaeff bood namens JWS een presentatie over de medische begeleiding bij honger- en dorststakingen aan verpleegkundigen van het Gezondheidscentrum Asielzoekers. Sander Kramer presenteerde de handreiking 'ethische dilemma's in de GGZ voor asielzoekers' tijdens een bijeenkomst van het Menzis COA Administratie georganiseerd voor professionals in de GGZ en voor de *Aktion Sühnezeichen Friedensdienste* (ASF) in de Hollandsche Schouwburg. Gerianne Smits en Myrthe van Midde, van DvdW, spraken op verzoek van JWS tijdens een keuzecursus Forensische Geneeskunde voor geneeskundestudenten van de Universiteit Utrecht over isolatie in vreemdelingendetentie. Jan Vosters verzorgde, evenals in vorige jaren, een bijdrage aan de nascholing van Algemeen Militaire Artsen. Inke Schaap verzorgde een college voor 2de jaars HBO verpleegkundigen aan de Haagse Hogeschool en Loes van Willigen sprak over gezondheidszorg & mensenrechten tijdens een bijeenkomst van Dokters van de Wereld. In mei fungeerde Loes van Willigen als dagvoorzitter bij een symposium over Ethiek en Cliëntparticipatie, georganiseerd door CNV Publieke Zaak en de Haagse Hogeschool. Inke Schaap nam deel aan de *International Human Rights Education Conference* in Middelburg.

3.2 BIJDRAGE AAN SCHADUWRAPPORTAGES

In 2015 werd een bijdrage geleverd aan de List of Issues die het Comité tegen Foltering had opgevraagd bij het Nederlandse Juristen Comité Mensenrechten (NJCM). In de bijdrage vroeg JWS aandacht voor het isoleren van vreemdelingen in vreemdelingenbewaring wegens o.a. dreiging met suïcide. Zie ook 3.4.

3.3 SYMPOSIUM 'HET MEDISCH BEROEPSGEHEIM: WAT IS HET ONS WAARD?'

Zoals ook in vorige jaren werd in 2015 in het kader van de dag van de mensenrechten een symposium georganiseerd, dit keer over het medisch beroepsgeheim. Het symposium was geaccrediteerd en vond plaats op 4 december 2015, onder voorzitterschap van prof. dr. Arie Nieuwenhuijzen Kruseman, internist en voormalig voorzitter van de KNMG. Aan het symposium namen rond 45 personen deel. De keuze voor het onderwerp 'het medisch beroepsgeheim' kwam voort uit signalen uit de gezondheidszorg dat deze als waarborg voor een goede toegankelijke zorg steeds meer onder druk is komen te staan, omdat andere waarden, zoals fraudebestrijding, lijken te prevaleren. Drie sprekers waren uitgenodigd om vanuit hun perspectief hun licht te laten schijnen over het onderwerp, namelijk dr. mr. Sjaak Nouwt, adviseur gezondheidsrecht KNMG, dr. Jos Kole, universitair docent beroepsethiek in de gezondheidszorg in het RadboudUMC en Job Nievaart, huisarts. Na de drie presentaties volgde een levendig debat met de sprekers en

de zaal, waaraan ook dr. mr. Loes Markenstein, beleidsmedewerker College bescherming persoonsgegevens en drs. Jan Kroes, divisie manager zorg bij zorgverzekeraar Zorg en Zekerheid deelnamen. Evaluatie van het symposium toonde aan dat de deelnemers het symposium en de inhoud ervan zeer hebben gewaardeerd. Een verslag van het symposium is terug te vinden op de website van JWS.

3.4 HET OPSTELLEN VAN POSITION PAPERS, FACTSHEETS, E.D.

In aansluiting op en ter ondersteuning van een rapport over isolatie in vreemdelingendetentie van de werkgroep gezondheid en zorg in vreemdelingendetentie, waarin Amnesty International, Stichting Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt en Dokters van de Wereld vertegenwoordigd zijn, heeft JWS in maart 2015 ook haar standpunt over isolatie in vreemdelingendetentie verstuurd naar leden van de Tweede Kamer commissie voor immigratie en asiel. Daarin heeft JWS o.a. haar zorgen geuit over het isoleren van hongerstakers en vreemdelingen met suïcidale gedachten.

In december van het verslagjaar heeft JWS een reactie op het wetsvoorstel terugkeer en vreemdelingenbewaring aan de leden van de Tweede Kamer Commissie voor Veiligheid en Justitie gestuurd. Naar de mening van JWS biedt het wetsvoorstel voor zieke personen of hongerstakers niet of nauwelijks verbetering in vergelijking met de huidige situatie.

Beide reacties zijn op de website van JWS terug te vinden.

3.5 VERDERE ACTIVITEITEN

In november reageerde de JWS, als lid van de klankbordgroep van het programma Ouderenzorg van het College voor de Rechten van de Mens op het conceptrapport "De cliënt centraal, De betekenis van de mensenrechten voor ouderen in verpleeghuizen".

4 DE INTERNE ORGANISATIE

Er vonden in 2015 weer enige wisselingen in de bestuurssamenstelling en op het secretariaat plaats. Verder werden er twee refereerbijeenkomsten gehouden met het interne netwerk en werden onze adviseurs geraadpleegd over het beleid in de komende jaren.

4.1 HET BESTUUR VAN JWS

4.1.1 Bestuursvergaderingen

In 2014 werd een start gemaakt met onderscheid tussen de vergaderingen van het dagelijks bestuur en van het algemeen bestuur. Dit werd in 2015 gecontinueerd. In het verslagjaar kwam het dagelijks bestuur zes keer bijeen en het algemeen bestuur vijf maal. In september werd een zogenaamde heidag voor het algemeen bestuur georganiseerd om te brainstormen over het beleid voor de komende jaren. Dit leidde tot de uiteindelijke opstelling van het meerjarenplan 2016 – 2020 aan het einde van het jaar.

4.1.2 Wisselingen in het bestuur

In de eerste helft van het verslagjaar verlieten Igor Ivakic en Willem van der Put het bestuur daar zij hun lidmaatschap van het bestuur niet konden combineren met hun dagelijkse werkzaamheden. Igor werd als secretaris opgevolgd door Hans Rohlof, (transcultureel) psychiater. In de tweede helft van 2015 verliet ook Lisette Luykx het bestuur, daar zij de statutair geoorloofde twee termijnen had vol gemaakt. Zij werd als vicevoorzitter opgevolgd door Inke Schaap. Van de uittredende bestuursleden werd op gepaste wijze afscheid genomen (zie ook 4.4). Het bestuur werd in 2015 uitgebreid en verbreed met Kitty van Zoest, kinderarts, Alies Struijs, ethicus, en Veronika Flegar, onderzoeker rechtsgeleerdheid. Zie voor de samenstelling van het bestuur aan het einde van 2015 blz. 9.

4.1.3 Deelname aan bijeenkomsten

In juni 2015 nam JWS deel aan de bijeenkomst 'Zorgeloos op straat', georganiseerd door het College voor de Rechten van de Mens, Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken en de Nationale Ombudsman. Ook was JWS vertegenwoordigd bij de bijeenkomst van het College voor de Rechten van de Mens dat ter afscheid van haar voorzitter, Laurien Koster, was georganiseerd. In december was JWS aanwezig bij de lancering van de Zorgbus van Dokters van de Wereld.

4.2 HET SECRETARIAAT

Voor het secretariaat wordt een beroep gedaan op de vrijwillige inzet van medewerkers met administratieve en/of secretariële ervaring. Veelal zijn deze vrijwilligers echter ook op zoek naar een betaalde baan. Natuurlijk zijn wij met hen blij als hun zoektocht succesvol is, maar het belemmert de continuïteit van het secretariële werk en ondersteuning van het bestuur. In 2015 moesten wij zo na korte tijd alweer afscheid nemen van een van onze secretariële medewerkers.

4.3 HET COMITÉ VAN ADVIES

In het najaar 2015 kwam het Comité van Advies met het dagelijks bestuur bijeen om de speerpunten voor het beleid in de komende jaren te bespreken. Daaruit kwamen nuttige adviezen voort die wij ter harte hebben genomen. Ook individueel zijn enige leden van het Comité in 2015 voor advies geraadpleegd.

4.4 HET INTERNE NETWERK VAN JWS

Met het interne netwerk van JWS wordt bedoeld op de vrijwilligers die zich bij JWS hebben aangesloten en zich bereid hebben verklaard om activiteiten voor JWS uit te voeren. Deze werden uitgenodigd voor de zogenaamde toogdag die in november werd georganiseerd. Daarin werd het aangename met het nuttige gecombineerd, namelijk een bezoek aan de Heksenwaag in Oudewater, met daarna een bespreking van het voorgenomen beleid voor de komende jaren. Tevens bood deze bijeenkomst de mogelijkheid om afscheid te nemen van de vicevoorzitter, Lisette Luykx (zie 4.1.2). Helaas nam slechts een beperkt aantal vrijwilligers aan de toogdag deel.

4.5 REFEREERBIJEENKOMSTEN

In 2012 zijn wij gestart met het organiseren van refereerbijeenkomsten om de eigen kennis en deskundigheid op het terrein van de gezondheidszorg en mensenrechten en de interne cohesie te bevorderen. Aan deze bijeenkomsten nemen elke keer weer een in samenstelling wisselende kleine groep vrijwilligers en andere geïnteresseerden deel. In 2015 werden twee refereerbijeenkomsten rond enige actuele thema's in de gezondheidszorg georganiseerd.

4.5.1 De rol van zorgverleners bij eenzame opsluiting in vreemdelingendetentie

Prof. Dr. Dick Raes, emeritus hoogleraar forensische psychiatrie en o.a. lid van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, leidde de refereerbijeenkomst over het thema in. Hij wees op de bevoegdheid van de directeur van een vreemdelingendetentiecentrum om als orde- of strafmaatregel aan vreemdelingen beperkingen op te leggen, variërend van uitsluiting van deelname aan activiteiten tot afdelingsafzondering. Behandelend artsen zijn daarbij betrokken hetzij omdat de directeur van de instelling aan de arts advies vraagt over het plaatsen van een vreemdeling in afzondering, dan wel omdat de arts zo spoedig mogelijk na plaatsing in afzondering de vreemdeling moet bezoeken om zijn gezondheidstoestand in de gaten te houden. Afzondering is echter voor iedereen schadelijk en de arts mag geen schade toebrengen aan de patiënt. Artsen komen daardoor in een situatie van dubbele loyaliteit, enerzijds naar zijn patiënt, anderzijds naar zijn werkgever. Ter discussie stond daarom onder meer of behandelend artsen de vreemdeling in eenzame opsluiting in vreemdelingendetentie dagelijks moet bezoeken om diens gezondheidstoestand in de gaten te houden. De algemene conclusie is dat dit wel in het belang is van betreffende vreemdeling. Maar daarnaast zou de behandelend arts ook elke keer de directie moeten meedelen dat eenzame opsluiting schadelijk is voor de gezondheid. Elk bezoek van de behandelend arts aan de eenzaam opgeslotene zou uiteindelijk tot doel moeten hebben om te de-isoleren.

4.5.2 Ethische kwesties in de huidige jeugdzorg

Lizelotte Smits, bestuurder CNV Zorg & Welzijn, en verantwoordelijk voor de cao's Welzijn, Jeugdzorg en Kinderopvang, bood een inleiding over het onderwerp 'ethische kwesties in de huidige jeugdzorg'. Smits begeleidt de Commissie Ethiek Jeugdzorg van het CNV en spant zich in om aan de CAO tafels ethiek op de agenda te krijgen, daar zij ervan overtuigd is dat ethische reflectie bijdraagt aan de kwaliteit van de zorg, de persoonlijke ontwikkeling van de zorgverlener en de professionalisering van de beroepskracht.

Smits presenteerde enkele standpunten van het CNV en een casus, waarin tot uiting kwam hoe het medisch beroepsgeheim en de professionele autonomie van de zorgverlener met de transitie van de jeugdzorg naar gemeenten onder druk zijn komen te staan. De zorgen die het CNV daarover heeft werd gedeeld met de deelnemers aan de refereerbijeenkomst.

4.6 MARKETING & COMMUNICATIE

De Nieuwsbrief wordt verspreid onder de donateurs van JWS en enige andere belangstellenden en kwam in 2015 eenmaal uit. Dit keer werd ook een overzicht van de jaarrekening daarin opgenomen. De Nieuwsbrief is ook in te zien via de website van JWS. Zie voor de redactie blz. 10.

De elektronische nieuwsbrief werd, net als in vorige jaren, elk kwartaal aan geïnteresseerden via mailchimp verstuurd. Het aantal abonnees neemt gestaag toe.

Ook in 2015 stond JWS weer met een stand met informatie en voorlichtingsmateriaal op het NHG congres. Deze stand deelden wij dit keer met Dokters van de Wereld om vooral aandacht te vragen voor de gezondheidszorg voor ongedocumenteerden. Het aantal deelnemers aan het congres dat bij de stand informatie vroeg over de zorg voor asielzoekers en ongedocumenteerden was, in vergelijking met vorige jaren, opvallend groot.

Sinds het verslagjaar wordt nu voor communicatie en PR ook gebruik gemaakt van Twitter.

4.7 HUISVESTING

In 2014 verhuisde JWS van het pand van Arq in Diemen naar de derde verdieping van het Amnestyhuis aan de Keizersgracht in Amsterdam. Dit bleek echter niet onze definitieve plek binnen het Amnestyhuis. Wegens uitbreiding van het aantal huurders, waardoor binnen het pand verschuivingen moesten plaats vinden, werd de kantoorruimte op de derde verdieping verruild voor een prettige ruimte op de tweede.

5 KORTE FINANCIËLE VERANTWOORDING

In 2015 heeft JWS een financieel resultaat van € 13.547 behaald vooral dankzij de sterke toename van baten uit eigen fondsenwerving. De reserves per 31 december 2015 bedragen € 96.061. De Staat van Baten en Lasten geeft het volgende beeld:

BATEN	Realisatie 2015	Begroot 2015	Realisatie 2014
Baten eigen fondsenwerving	56.165	35.000	33.364
Projectsubsidies	29.529	20.000	35.346
Overige activiteiten	2.500	500	415
Rentebaten	776	800	984
Totaal baten	88.970	56.300	70.109
LASTEN			
Besteed aan doelstelling	68.607	68.240	65.764
Kosten eigen fondsenwerving a	5.239	6.130	6.074
Kosten beheer en administratie	1.577	1.930	2.203
Totaal lasten	75.423	76.300	74.041
Saldo van baten en lasten	13.547	-20.000	-3.932

Voor meer inzicht in de financiële positie van de Johannes Wier stichting wordt verwezen naar de jaarrekening 2015, die tevens op onze website te vinden is.

6 SAMENSTELLINGEN EN CONTACT

Het bestuur

Het algemeen bestuur van JWS werd op 31 december 2015 gevormd door:

- Loes (L.H.M.) van Willigen, arts n.p., consultant gezondheidszorg en mensenrechten, voorzitter (tevens DB)
- Inke (I.) Schaap, docent Hogeschool van Amsterdam, vicevoorzitter (tevens DB)
- Hans (J.G.B.M.) Rohlof, psychiater, secretaris (tevens DB)
- Wim (W.) Reinders, financieel adviseur, penningmeester (tevens DB)
- Veronika (V.L.B.) Flegar, LLM, onderzoeker /promovendus Faculteit Rechtsgeleerdheid RUG
- Alies (A.J.) Struijs, senior beleidsmedewerker Raad voor Volksgezondheid en Samenleving en Coördinator Centrum voor Ethiek en Gezondheidszorg
- Wil (W.C.) Voogt, socioloog en jurist, voormalig Inspecteur IGZ
- Kitty (J.G.C.M.) van Zoest, arts, kinderarts, Alrijne zorggroep

Het JWS secretariaat

Op het secretariaat werkte op 31 december 2015 op vrijwillige basis:

- Aggie Nieuwint

Comité van Advies

Het Comité van Advies bestond op 31 december 2015 uit de volgende leden (in alfabetische volgorde):

- Prof. dr. I.D. (Inez) de Beaufort, hoogleraar Medische Ethiek en Filosofie
- Prof. mr. dr. J.K.M. (Sjef) Gevers, emeritus hoogleraar Gezondheidsrecht
- Prof. dr. L.J. (Louise) Gunning-Schepers, hoogleraar Gezondheid en Maatschappij
- Prof. Dr. A.M. (Anton) van Kalmthout, emeritus hoogleraar Strafrecht en Vreemdelingenrecht, en o.a. lid van het Comité ter Preventie van Martelingen (CPT)
- Drs. E. A.M. (Eduard) Nazarski, directeur Amnesty International Nederland
- Prof. dr. A.C. (Arie) Nieuwenhuijzen Kruseman, internist n.p., voormalig voorzitter KNMG
- Prof. dr. T. (Toine) Lagro – Janssen, huisarts, emeritus hoogleraar Vrouwenstudies Medische Wetenschappen
- Prof. dr. B.M. (Barbara) Oomen, o.a. hoogleraar Sociologie van de Mensenrechten aan de UU, en Dean van de Roosevelt Academy
- Drs. H.J. (Henk) Smid, directeur ZonMw
- Drs. V.M. (Victor) Vladár Rivero, psychiater, voormalig lid van Raad van Bestuur van Parnassia Bavo

Commissie honger- en dorststakingen

- Adriaan van Es, huisarts, voormalig voorzitter Johannes Wier Stichting
- Pauline Jacobs, universitair docent straf(proces) recht aan de Universiteit Utrecht
- Esther Ronner, huisarts, justitieel geneeskundige en directeur Detentiezorg Nederland
- Aernout Tenhaeff, arts maatschappij & gezondheidszorg, forensisch arts KNMG
- Wil Voogt, voormalig inspecteur IGZ, bestuurslid Johannes Wier Stichting
- Loes van Willigen, arts n.p., voorzitter Johannes Wier Stichting

Projectgroep project 'Ontwikkeling van een handreiking voor ethische dilemma's in de GGZ voor asielzoekers'(tot 1 april 2015)

- Dr. S. (Sander) Kramer (Projectleider en penvoerder), onderzoeker Departement Bestuurs- en Organisatiewetenschap, Universiteit Utrecht
- Dr. M. (Mariëtte) Hoogsteder (Uitvoerder), senior adviseur MIKADO Kenniscentrum interculturele zorg
- Dr. H.J. (Erik) Olsman (Uitvoerder), assistent in opleiding, Academisch Medisch Centrum, Huisartsgeneeskunde
- Prof. dr. I.D. (Inez) de Beaufort (Projectadviseur), Hoogleraar gezondheidsethiek
- Drs. R. (Ruud) Jongedijk (Projectadviseur), hoofd zorg & innovatie Centrum '45

- Prof. dr. D.L. (Dick) Willems (Projectadviseur), hoogleraar medische ethiek, Academisch Medisch Centrum
- Drs. E. (Evert) Bloemen Arts (Projectcommissielid), senior adviseur/trainer Stichting Pharos
- Mr. dr. A.J. (Alies) Struijs (Projectcommissielid), Senior adviseur en projectcoördinator CEG en Raad voor de Volksgezondheid en Zorg
- Drs. D. (Douwe) van der Heide (Projectcommissielid), psychiater GGZ Centraal, en vrijwilliger JWS
- Dr. L.H.M. (Loes) van Willigen, arts, (Bestuurlijk verantwoordelijke), voorzitter Johannes Wier Stichting

Commissie ontwikkeling e-cursus 'ethische dilemma's in de GGZ voor asielzoekers'

- Sander Kramer, onderzoeker Departement Bestuurs- en Organisatiewetenschap, Universiteit Utrecht, eerder projectleider 'Ontwikkeling van een handreiking ethische dilemma's in de GGZ voor asielzoekers'
- Erik Olsman, Postdoc Onderzoeker AMC, Universitair Docent & Onderzoeker LUMC, Onderzoeker OLVG, eerder uitvoerder project 'Ontwikkeling van een handreiking ethische dilemma's in de GGZ voor asielzoekers'
- Alies Struijs senior beleidsmedewerker Raad voor Volksgezondheid en Samenleving en coördinator Centrum voor Ethiek en Gezondheidszorg, bestuurslid JWS
- Loes van Willigen, arts n.p., voorzitter JWS

Redactie Nieuwsbrief

De samenstelling van de redactie van de (papieren) Nieuwsbrief op 31 december 2015:

- Alicia Dibbets, mensenrechten onderzoeker & trainer
- Ger Dullens, journalist
- Christel ten Berge, verpleegkundige
- Lisette Luijckx, huisarts, voormalige vicevoorzitter JWS

Contact

Voor nadere informatie over de activiteiten of publicaties van JWS verwijzen wij u graag naar onze website: www.johannes-wier.nl.

Mocht u vragen hebben of informatie willen ontvangen over mogelijkheden om persoonlijk of financieel te kunnen bijdragen aan het werk van JWS, dan staan wij u hierover graag te woord. U kunt schriftelijk, per e-mail, via de website of telefonisch contact met ons opnemen via onderstaande contactgegevens.

Contactgegevens van JWS:

Keizersgracht 177

1016 DR Amsterdam

Tel.nr: 020- 77 33 799

Email: info@johannes-wier.nl

www.johannes-wier.nl

IBAN NL39 TRIO 0254 6959 22

